

Consilia Seu Responsa Juris

Schmalzgrueber, Franz

Augusta Vindelicorum & Ratisbonae, MDCCXL

Cons. LXXIX. Matrimonii, à cuius promissione resilire vult sponsa ab prætensam fornicationem Sponsi, quam sufficienter probare non potest.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72304](#)

CONSLIUM LXXIX.

**In causa resilientis à promissione matrimonii ob rem
cum alia habitam à sponso.**

SUMMARIUM:

1. seqq. *Facti species.*
5. *Quaestiones discutienda.*
6. *Sententia ex juramento necessario lata,
etiam lapsō decendiō, impugnari potest.*
7. *Pœnam merentur secunda sponsalia, ante-*

FACTI SPECIES.

I.

Ævius movit actionem Liviæ super facta sibi ab ea promissione matrimonii. Audiuntur testes ab utraque parte produciti: à Mævio quidem super asserta promissione, à Livia autem super exceptione à se proposita, scilicet quod Mævius rem cum alia habuerit. Liviæ testes non plenè probant. Hinc desertur Mævio juramentum tum suppletorium sua intentionis, tum purgatorium, quod rem cum alia non habuerit, prolemque ex illa non suscepit. Hoc juramento præstito, non obstantibus protestationibus, quas ipsa contra juramentum Mævio delatum, opposuit, ipsa per sententiam condemnatur, ut nubat Mævio: quo facto, illa, stante pede appellat ad Metropolitanum.

2.

Paucis abhinc diebus Mævia, recedens ab interposita appellatione, per Advocatum suum noviter petiti admitti ad probandum Actoris, Mævii nempe, perjurium, offertque se ad faciendam probationem, quod revera Mævius rem habuerit cum alia, prolemque ex ea genuerit. Petitioni huic (quamvis unus ex coniudicibus negaret audiendum, nisi Advocatus ante doceret, se ad probandam intentionem hanc suam nova allaturum documenta, & adminicula) nihilominus delatum fuit. Quia tamen novam, & sufficientem probationem idem Advocatus non fecit, confirmata fuit prior sententia, cīque inhærendo judices obligarunt Liviam, ut promissionem sponsalitiam per matrimonii, cum Mævio initi, contractum impleret.

8. *In mixta fori absolutus in foro Ecclesiastico, non potest condemnari in seculari.*
9. *Causa Transactione finita resuscitari non debet.*

Ab hac sententia iterum appellavit Livia, atque jam facta Actorum extraditione, appellationem iterum deseruit: cumque interea (creditur id prius jam fuisse factum, durante scilicet Processu) cum suo Advocato clam sponsalia inierit, sponte cum Mævio Actori convenit de summa 800. fl. quam conventionem etiam ratificavit Judex Consistorialis, &c., numeratis 800. fl. tam Mævius alteri, quam Livia suo Advocato nupsit.

Anno interea claps, hic ipse Advocatus, uxorio, & Consanguineorum ejus nomine, noviter Mævio item intendit super factio in Consistorio perjurio, eumque (id minimè sperante Judice Ecclesiastico) ad Tribunal secularē, idque Cæsareum Provinciale citari fecit, ubi petit, ut perjurus iste ad pecuniariæ summæ conventæ restitutionem, expensarumque omnium causatarum refectionem, præter alias juris poenas, condemnaretur. Quod ubi Judex Ecclesiasticus resciit, sepe dictum Advocatum compulit, ut tuam hanc causam ab incompetenti judicio, præferim cum sententia etiam in rem judicatam, jam pridem transierit, avocet, & liquid novi contra Mævium ratione Transactionis cum ipso factæ movere velit, in hoc suo competenti Judicio Consistoriali proponeat.

QUÆRITUR jam rīmō an post sententiam primam, antequam doceret, se nova habere adminicula, & documenta &c. Advocatus rite fuerit admissus ad probandum perjurium, appellatione relicta? 2. quid sentendum de sponsalibus, & subsecuto matrimonio Liviæ cum Advocato causæ suæ? 3. an hic potuerit ad Judicium secularē trahere causam istam ratione putativi perjurii, ex eo fundamento, quod reus in criminibus mixti fori ab uno Judice, qui alte-

alterum prævenit, absolutus, possit nihilominus coram altero Judice conveniri, & si juxta allegata, & probata nocens repertus fuerit, puniri; quia sententia, lata in uno Judicio, prorsus separato ab altero, non partit in hoc exceptionem rei judicata, ut docet Pirhing ad tit. de for. compet. sect. 4. §. 4. quod est fundamentum Advocati. 4. an Advocatus recte jussus sit avocare causam, & actionem, coram Judice sacerdotali intentatam? & an post ratificationem conventionis factæ, adhuc in Judicio Consistoriali sit audiendus, cum asserat, se velle probare perjurium, à Mævio commissum, per nova producenda (erunt tamen antiqua, à Judice in prima instantia pro non relevantibus habita) & sic agere ad rescissionem conventionis, utpote dolo, i. e. perjurio (quod fundamentaliter est Advocati) initæ?

6. *qz. ad imum videri recte admissum Advocatum ad probandum perjurium; quia sententia prima lata est ex Juramento necessario, quod in supplementum probationum à Judice delatum est parti: quæ sententia ex repertis postea instrumentis, etiam lapsu decendio, impugnari, & postquam falsitas, & injustitia juramenti sufficienter probata fuerit, retractari potest, ac debet,*

ut habetur *l. admonendi 31. ff. de Jur. rejur. Marant. p. 6. art. 1. n. 146. Pax Jordan. tit. 25. n. 99. Zoël. tit. de Sent. & re jud. n. 9. Pith. ibid. n. 62. Wielstner dict. tit. n. 83.*

Neque puto, necessarium fuisse, ut Advocatus antequam admitteretur, expreſſe doceret, se habere nova documenta, & adminicula &c. hoc ipso enim, quod ad probandum perjurium se obtulerit, satis ostendit, se id probare velle, idque ex novis documentis, cum priora agnita fuerint à Judice pro insufficientibus.

7. *Ad 2. Sponsalia Mævii cum Livia per sententiam judicis agnita fuerunt pro validis, cum iste Aëtricem ad Matrimonium cum eodem Mævio contrahendum obli-gaverit. Quare, antequam illa publica auctoritate dissoluerentur, Livia illicite contraxit nova sponsalia cum Advocato suo, & tale etiam censendum esset Matrimonium cum isto initum, si initum fuit, antequam Livia transigeret cum Mævio, approbante Judice. Hinc si constet, sponsalia hæc nova inita fuisse, durante processu, puniri Livia, & Advocatus ejusdem poterunt, præsertim, si etiam in ista Diœcesi vigeat praxis, quæ plurimum aliarum Germaniae Diœcesium est, ut dissolutio spon-*

saliū, si publicè nota sint, non permit-tatur sponsis, nisi causâ priùs ad Ordina-rium delatâ, & ab hoc approbatâ: de quo more testantur

Laym. l. 5. tract. 10. c. 2. n. 1. fin. Go-bat. tract. 10. Theol. Experim. n. 260. Wex Ariadn. p. 5. tract. 2. p. 1. §. 7. n. 8. Pirhing ad tit. de Spons. & Ma-trim. n. 43. Wielstner ibid. n. 45.

*Ad 3. Putant quidem aliqui
cum Felin. in c. de his 6. de accus. n. 13.
& Gomez tom. 3. var. c. I. n. 4.*

in causis mixti fori absolutum à crimine in Foro Ecclesiastico condemnari à sacerdotali posse, quod, cum Ecclesiastica, & sacerdotalis potestas sint diversæ, sententia ab-solutoria, ab uno lata, apud alterum non pariat exceptionem rei judicata. Sed

Gloss. in c. de his cit. V. replicari. Bar-tol. in l. s̄quis homicidii. C. de accus. Boss. pract. crim. tit. de Sentent. n. 64. Oliva de for. Eccl. p. 2. q. 28. num. 12. Wielstner de for. compet. n. 142.

& hoc teste communior DD. sustinet, sic absolutum regulariter accusari, vel con-demnari à Judice sacerdotali non posse am-plius, saltem quoties crimen non fuit ob-noxiū pœna sanguinis, & condigne à Judice Ecclesiastico puniri potuit. Ratio est, quia eti potestates illæ diversæ sint, invicem tamen juvare debent: & hinc sen-tentia, quæ à Judice Ecclesiastico in cri-mine mixti fori validè pronuntiata est, ob-servari etiam in foro sacerdotali debet

c. fin. de Except. in 6.

Quare judico ad præsentem Quæstiō-nem, Mævium non potuisse trahi ad Ju-dicium sacerdotalis ratione perjurii sibi impu-tati.

Ad 4. Recte jussus est Advocatus avo-care causam, & actionem, coram Judice sacerdotali intentatam; quia cujuslibet judi-cis est tueri suam sententiam; & non decet, ut judex sacerdotalis, tanquam inferioris gra-dus, corrigit prolatam ab Ecclesiastico superiore judice. Imò idem Advocatus etiam in judicio Consistoriali, licet proba-re velit perjurium à Mævio factum, au-diri non amplius debet; quia causa, trans-factione finita, ut hic factum est, resusci-tari non amplius potest: cui non obstat, quod Advocatus probare velit perjurium, nam, cum bis ad id probandum admissus, nunquam illud potuerit evincere, præsump-tio adversus ipsum est, quod probations competentes non habeat: quæ præsumptio, cum oriatur ex sententia, quæ transit in rem judicatam, est juris, & de jure, adversus quam probatio regulariter nulla admittitur.

8.

(Cccc) CON-